

























- nedsatt funktionsförmåga
- depression och ökning i depression
- Evidensen för ett samband mellan andra riskfaktorer och ensamhet är svag (det finns ett brett spektrum av tänkbara riskfaktorer men många av dem har endast studerats i en eller ett fåtal artiklar).
- Det behövs ytterligare forskning för att mer säkert kunna identifiera riskfaktorer för ensamhet bland äldre personer och därmed kunna utforma evidensbaserade interventioner som effektivt kan förebygga eller minska ensamhet.

### **Resultat – översikt av nordiska interventionsstudier för att minska ensamhet bland äldre personer**

- Det finns begränsad forskning inom området. Endast nio nordiska studier har publicerats i internationella vetenskapliga tidskrifter sedan år 2000. Dessa studier kom från Finland och Sverige.
- Interventionerna var framför allt inriktade mot utbildning och valbara psykosociala aktiviteter, även om innehållet varierade.
- Drygt hälften av studierna påvisade en minskning av deltagarnas ensamhetskänslor, men denna minskning var inte alltid var statistiskt säkerställd. Få studier lyfte fram vilka faktorer som gjorde olika interventioner framgångsrika.
- Kunskapen om effekterna av olika interventioner för att minska ensamhet hos äldre och vilka faktorer i interventionerna som bidrar till en positiv effekt är alltså mycket begränsad.



## Vad vet vi om ensamhet bland äldre 65+ i Östersund, resultat från enkätundersökning 65+ - 2020

- **En tydlig majoritet av de svarande uppger att de kan träffa de människor de vill och delta i de aktiviteter de önskar:** (91% har svarat att det stämmer mycket eller ganska bra). 6% (70 personer) uppger att de inte tycker att det stämmer särskilt bra/allt.
- **Det finns skillnader mellan olika åldersgrupper när det gäller möjligheten att träffa de människor man vill/delta i aktiviteter när man önskar:** 91% av de svarande i åldersgruppen 65–74 år och 93% i åldersgruppen 75–84 år säger att det stämmer mycket eller ganska bra, vilket kan jämföras med 78% i åldersgruppen över 85 år. På motsvarande sätt är det 6% i åldersgruppen 65–74 år respektive 75–84 år som svarar att det inte stämmer särskilt bra/inte alls, jämfört med 15% i åldersgruppen över 85 år.
- **En majoritet av de svarande (59%) uppger att de aldrig känner sig ofrivilligt ensamma. Övriga uppger att de kan göra det i olika hög utsträckning:** 15% (150 personer) mer sällan än en gång i månaden, 11% (113 personer) någon eller några gånger i månaden, 7% (75 personer) någon gång i veckan, 4% (43 personer) flera gånger i veckan och 2% (21 personer) varje dag.
- **Det finns skillnader mellan olika åldersgrupper när det gäller upplevelsen av ofrivillig ensamhet:** 7% av de svarande i åldersgruppen 65–74 år känner sig ofrivilligt ensamma någon gång i veckan, vilket kan jämföras med 15% i åldersgruppen över 85 år. Det är också 62% i åldersgruppen 65–74 år som säger att de aldrig känner sig ofrivilligt ensamma, jämfört med 43% i åldersgruppen över 85 år.
- **Hinder för att träffa människor/delta i de sociala aktiviteter man önskar?** 71% (728 personer) av dem som besvarat enkäten upplever inte att de har några hinder för att delta i de aktiviteter de vill (om man bortser från corona-situationen), 15% säger att de saknar information om vilka aktiviteter som finns, 10% säger att det saknas mötesplatser i deras närområde, 6% tycker att de mötesplatser som finns inte har aktiviteter som intresserar dem. Ytterligare hinder som ungefär 5% upplever är att man känner sig osäker på att gå på aktiviteter ensam, att man inte kan ta sig till de aktiviteter man vill med kollektivtrafik och att man saknar internetuppkoppling och därför inte kan delta i digitala aktiviteter. Andra orsaker som angivits är t.ex. att man inte har råd att delta i de aktiviteter som ordnas, att man inte kan ta sig till de aktiviteter man önskar utan hjälp (t.ex. ledsagning), att man har svårt att ta sig ut ur sin bostad samt hälsoskäl.

Sammanträdesdatum  
2021-02-11

- **Tillgång till lokala mötesplatser i närområdet?** Ungefär hälften av de svarande (51% eller 519 personer) uppger det finns lokala mötesplatser där de kan träffa andra i närområdet. En dryg femtedel (22% vilket motsvarar 235 personer) tycker inte att det stämmer särskilt bra/allt. En fjärdedel (25% vilket motsvarar 258 personer) svarar att de inte vet om det finns några sådana möteslokaler/ anordnas aktiviteter i närområdet.  
Av de 235 personer som svarat att det inte finns mötesplatser i närområdet bor 58 personer på Frösön, 35 i Centrala stan, 30 i Odensala, 24 i Odenslund, 18 i Torvalla, 16 i Brunflo, 16 i Lugnvik/Stadsdel Norr/Karlslund, 23 i Landsbygd Söder och 13 i Lit-Häggenås.

### Resultat – inventering av mötesplatser

Som en del i att bedöma behov av ytterligare kommunala mötesplatser har det gjorts en inventering av vilka mötesplatser som redan finns i olika geografiska områden. Listan är inte komplett, men ger en fingervisning om det utbud som finns.

Se separat lista över olika mötesplatser.

Åsa frågar Kommunala pensionärsrådet vilka medskick föreningarna vill göra till detta:

- Kan man uttrycka sig mer försiktigt än att inte ta med just "ensamhet"
- Att det ska finnas tid för social samvara inom hemtjänsten

Kommunala pensionärsrådet delges Åsa Wallins presentation i sin helhet separat.



## § 3 Yttrande över revisionens granskning av Vård- och omsorgsnämndens bidrag till föreningar

### Sammanfattning av ärendet

Revisorerna har granskat kommunens bidrag till föreningar. Syftet med granskningen har varit att se om nämnderna har en tillfredsställande intern kontroll för bidragen.

Hanna Hirvelä, nämndsekreterare Vård- och omsorgsnämnden redogör för revisionens granskning.

Granskningen har visat att det i huvudsak fungerar på ett bra sätt, men att det finns visst utrymme för förbättring. För Vård- och omsorgsnämnden handlar det om att se över regelverket när det gäller bidragsgrunder till samlingsorganisationer. Revisionen vill också att nämnden ska ställa krav på att få en redovisning av vilka kontroller/uppföljningar som har gjorts i samband med att ärendet presenteras för nämnden.

Senast den 31 januari 2021 ville revisorerna ha en redovisning av vilka åtgärder som nämnden har vidtagit, eller kommer att vidta, med anledning av granskningen.

Vård och omsorgsnämnden har på grund av att revisionen inte beviljat anstånd med att besluta i ärendet fattat följande ordförandebeslut om yttrande genom delegation:

1. Samlingsorganisationer ska även fortsättningsvis kunna söka grundbidrag och verksamhetsbidrag från Vård- och omsorgsnämnden. Samlingsorganisationer får däremot inte ta del av eventuella extra utbetalningar baserat på antalet medlemmar.
2. Vård- och omsorgsförvaltningen ska en gång per år, tillsammans med kommunens Kundcenter, gå igenom de skriftliga riktlinjerna för föreningsbidrag.
3. I enlighet med Vård- och omsorgsnämndens riktlinjer för bidrag till föreningar ska nämnden varje år få en återrapportering av Kundcenters uppföljning av bidrag som har betalats ut. Återrapporteringen ska göras skriftligt i samband med att nämnden fattar beslut om fördelning av bidrag.

## § 4 Förslag till nytt reglemente för Kommunala pensionärsrådet

### Sammanfattning av ärendet

Kommunala pensionärsrådet (KPR) är ett organ för samråd mellan företrädare för pensionärsorganisationer och Östersunds kommun. I KPR ska kommunens styrelser och nämnder informera om, och diskutera, sin verksamhet. Här lyfter kommunen bland annat planerade förändringar och resultatet av olika åtgärder.

Kommunfullmäktige uppdaterade pensionärsrådets reglemente i juni 2020. Anledningen var att KPR själv hade föreslagit ett antal ändringar i sitt reglemente. Dessutom hade SPF Seniorerna Östersund skickat in en begäran om att rådet skulle vara organisatoriskt knutet till Kommunstyrelsen istället för till Vård- och omsorgsnämnden.

SPF Seniorerna Östersund fick igenom sitt förslag och pensionärsrådet fick igenom de flesta av sina önskemål om ändringar i reglementet. Däremot fick inte kommunens nämnder möjlighet att lämna synpunkter på ändringarna. Nu vill Vård- och omsorgsnämnden att reglementet ses över en gång till, med möjlighet för kommunens nämnder att lämna synpunkter. Vård- och omsorgsnämndens ordförande Lise Hjemgaard Svensson redovisar förslag.

### Förvaltningens förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden föreslår att Kommunfullmäktige gör följande ändringar i Kommunala pensionärsrådets reglemente:
  - Under ”4 § Sammansättning och mandatperiod”, bör det stå att Kommunstyrelsen utser vilka *pensionärsorganisationer* som ska vara representerade i rådet.
  - Tekniska nämnden bör inte ha någon representant i Kommunala pensionärsrådet. Anledningen är att det blir för många representanter från kommunen i rådet och då riskerar det att bli mer diskussioner mellan politikerna än mellan pensionärsorganisationerna och politikerna.
  - Under ”4 § Sammansättning och mandatperiod”, bör det stå att *Kommunstyrelsens representant är ordförande i rådet.*
  - Under ”4 § Sammansättning och mandatperiod”, bör följande meningar strykas: *Rådet kan tillsätta en beredningsgrupp med uppgift att bereda ärenden och föreslå dagordning till rådets sammanträden. Beredningssammanträdena kan vara öppna för allmänheten. Istället bör följande stycke läggas till: Rådet kan ha beredningsmöten som är öppna för allmänheten inför*



*rådets ordinarie sammanträden. Beredningsmötena kan med fördel hållas på olika platser i kommunen.*

- Under ”4 § Sammansättning och mandatperiod”, bör det stå att *en tjänsteperson vid Kommunledningsförvaltningen är sekreterare i Kommunala pensionärsrådet.*
- Under ”5 § Sammanträden” bör det stå att rådet *bör sammanträda minst fyra gånger per år.*
- Under ”5 § Sammanträden” bör ordet ”beredningsgruppen” strykas i följande mening: *Extra sammanträde ska hållas om rådets ordförande, vice ordförande, ~~beredningsgruppen~~ eller mer än hälften av rådets ledamöter begär det.*
- Under ”5 § Sammanträden” bör all text som handlar om kallelser och protokoll flyttas ner till avsnittet ”6 § Kallelse och protokoll”.
- Under ”6 § Kallelse och protokoll” bör det stå att kallelse och föredragningslista *bör* skickas elektroniskt till rådets ledamöter och ersättare *cirka* 14 dagar före sammanträdet.
- Under ”8 § Ändring av reglemente” bör det läggas till att även *Kultur- och fritidsnämnden och Miljö- och samhällsnämnden* kan aktualisera ändringar i rådets reglemente.
- Följande mening läggs till i reglementet: *Ledamöterna i Kommunala pensionärsrådet ansvarar själva för att kalla in ersättare när de inte kan närvara på rådets möten.*



2. Vård- och omsorgsnämnden föreslår att Kommunfullmäktige låter kommunens nämnder yttra sig över förslag på ändringar i Kommunala pensionärsrådets reglemente.

Kommunala pensionärsrådet har följande åsikter de vill tillägga om sina önskemål gällande rådets förändrade Reglemente.

- De vill inte bara att det bara är Kommunstyrelsen som ensidigt utser vilka pensionärsorganisationer som ska vara representerade i rådet.
- Rådet anser att det bör vara en representant med även för Tekniska nämnden.
- Rådet önskar ha fler sammanträden än 4 ordinarie möten och 4 öppna beredningsmöten.

## § 5 Yttrande över motion om översyn av äldreomsorgen

### Bakgrund

Vänsterpartiets fullmäktige-grupp vill att kommunen ska göra en genomlysning av personal, lokaler och material inom äldreomsorgen i Östersunds kommun. Syftet är att utreda de långsiktiga behoven för att kunna möta framtida kriser. Vänsterpartiets fullmäktige-grupp påtalar bland annat behovet av att förbättra personaltätheten, kompetensen, personalkontinuiteten och samordningen. De ser också ett behov av fler sjuksköterskor.

Vård- och omsorgsförvaltningen konstaterar att Östersunds kommun har en jämförelsevis god nivå när det gäller personalens kompetens och till exempel andel sjuksköterskor. Det finns självklart också förbättringsområden, bland annat kring personalkontinuiteten i hemtjänsten. Förvaltningen arbetar löpande med prioriteringar av åtgärder kring dessa frågor.

Det pågår redan nu, mitt under den pågående coronapandemin, nationella utredningar kring de frågor som tas upp i motionen. Regeringen har gett Inspektionen för vård och omsorg i uppdrag att särskilt analysera vad covid-19 innebär för kvaliteten och säkerheten inom vård och omsorg. Syftet är att bidra med viktig kunskap, både under nuvarande kris och inför framtida sjukdomsutbrott.

Inspektionen för vård och omsorg ska lämna en delredovisning till Socialdepartementet senast den 13 december 2020. Slutrapport kommer senast i december 2021. Utifrån denna, och andra pågående och kommande utredningar, kommer Östersunds kommun att arbeta med förändringar för att förbättra äldreomsorgens förmåga att möta kommande kriser.

Börje Hoflin, uppdragschef, berättar om att Vård- och omsorgsnämnden föreslår Kommunfullmäktige att besluta att motionen om översyn av äldreomsorgen inte leder till någon åtgärd.

### Motivering till beslutet

Östersunds kommun kommer att göra genomlysningar av äldreomsorgen och upprätta handlingsplaner för att möta framtida kriser utifrån befintliga och kommande nationella initiativ. Kommunen behöver i nuläget inte fler uppdrag med samma syfte.

## § 6 Äldreomsorgssatsningen och äldreomsorgslyftet, statsbidrag 2021

Gerd Eriksson, enhetschef för Enheten för personal och kompetens berättar lite om äldreomsorgssatsningen och äldreomsorgslyftet som det finns möjlighet att söka statsbidrag för under 2021.

### Möjlighet att läsa till undersköterska/ vårdbiträde

För att stärka äldreomsorgen gör regeringen en riktad insats för att höja kompetensen hos personal som arbetar inom vård och omsorg. Syftet med satsningen är att ge ny eller befintlig personal möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid.

För Vård- och omsorgsförvaltningen i Östersund innebär det möjlighet att bevilja max 20 personer möjlighet att studera på 50 % med bibehållen lön.

Beroende på tillgång på utbildningsplatser och beviljade statsbidrag kan det eventuellt bli fler utbildningsplatser längre fram.



### Vilka kan söka och hur går det till

Satsningen riktar sig till personer som saknar formell utbildning. För att omfattas av satsningen så ska man redan ha en tillsvidareanställning eller erbjudas en.

Utbildningen kommer att genomföras som distansutbildning med ett individuellt upplägg och utbildningen sker på betald arbetstid. För att hinna klart med utbildningen under tiden satsningen pågår behöver man följa den studieplan som planeras och även vara beredd att eventuellt lägga ytterligare tid på studierna. Detta innebär att individen måste vara motiverad att studera och kunna prioritera studier.

## § 7 Utveckling av utskrivningsprocessen

Lisa Marklund och Eva Hemmingsson, verksamhetschefer inom sektor hemtjänst och särskilt boende ger en genomgång av Vård- och omsorgsnämndens förslag på utveckling av utskrivningsprocessen från sjukhus.

Lisa och Eva går igenom hur arbetet inom Trygghetsteamet sett ut och i vilken utsträckning det nyttjats. Vilka förändringar ska göras? Lisa betonar att det inte är fråga om några besparingar utan att det bara innebär ett förändrat arbetssätt.

Vård- och omsorgsnämnden föreslår att besluta om att lägga ner Trygghetsteamet. Istället ska dessa uppgifter samt personal flyttas över och ingå i ordinarie hemtjänst som därmed också ska vidareutvecklas.

Rådet ges tillfälle att få klarhet i de frågor som man har runt denna nedläggning och dess följder.



## § 8 Önskemål gällande utbildningsdag för KPR 2021 och fastställande av datum

Rådet diskutera vad som kan vara aktuellt att ta upp under en utbildningsdag med Kommunala pensionärsrådet. Rådet kan själva komma fram med önskemål och förslag vad de vill att dagen ska handla om och ta upp. Kommunala pensionärsrådet beslutar om att ha en utbildningsdag 20 april 2021. Innehåller för dagen kommer att diskuteras vidare vid rådets sammanträde 4 mars, då det även kommer att bestämmas om det ska vara en hel- eller halvdag. Förslag kommer då även att ges utifrån innehåller i den utbildningsdag som Vård- och omsorgsnämnden haft i februari 2021.

Önskemål om innehåll som framkommer är:

- Genomgång av kommunens budgetprocess.
- Ny välfärdsteknik
- Uppföljning av tidigare besök på E-hälsocenter



## **§ 9 Coronapandemins påverkan på Vård- och omsorgsnämndens verksamhet**

Vård- och omsorgsförvaltningens förvaltningschef, Robert Brandt, berättar hur Vård- och omsorgsnämndens verksamhet har påverkats av coronapandemin. Pensionärsrådet får information om hur situationen sett ut sedan pandemins början, vilka åtgärder som vidtagits och hur situationen ser ut i dagsläget.

## § 10 Övriga frågor

- Robert Brandt berättar lite om hur det sett och ser ut med antal tomma platser på särskilda boenden, hur många tackar nej till erbjuden plats. Inget stort överskott på platser längre samt mycket färre som tackar nej till särskilt boende.
- Covid-19 vaccinationer.  
Stephen Jerand berättar om hur det ser ut med antal vaccinerade samt hur många som testats för antikroppar som har haft det. Information om hur man bokar tid för vaccination kommer att gå ut till samtliga medborgare 3 mars. Stephen går också igenom läget i stort i kommunen gällande smittspridning.